

REKREACIJOS IR TURIZMO PLĖTRA

Straipsnių rinkinys

ISSN 2335-8017

Leidinį sudarė:

KU Rekreacijos ir turizmo katedros lekt. Jurgita Raišutienė

Straipsnių rinkinio mokslinio komiteto nariai:

Prof. dr. Diana Šaparnienė

Prof. dr. Ramūnas Povilanskas

Dr. Mindaugas Brazauskas

Straipsnių rinkinyje publikuojami straipsniai, kuriuose įvairių rekreacijos ir turizmo plėtros Lietuvoje taikomųjų tyrimų rezultatai, rekreacijos ir turizmo plėtros aktualijų, tendencijų ir perspektyvų palyginamosios analizės Lietuvoje bei užsienio šalyse.

Straipsniai recenzuoti.

Straipsnių autoriai atsako už pateikiamą medžiagą.

2018 06 06. Apimtis 131 psl. Tiražas 50 egz.

TURINYS

LIETUVOS KLASIFIKUOTŲ APGYVENDINIMO PASLAUGŲ VARTOTOJŲ ATSILIEPIMAI INTERNETE	4-15
Lekt. Jurgita Raišutienė, Ernesta Mažeikaitė	
LIETUVOS NEKLASIFIKUOTŲ APGYVENDINIMO PASLAUGŲ VARTOTOJŲ ATSILIEPIMAI INTERNETE	16-25
Lekt. Jurgita Raišutienė, Milda Samoškienė	
PASIŪLYMAI NACIONALINIO VIEŠBUČIŲ TINKLO „TUBINAS“ VERSLO KONCEPCIJOS KŪRIMUI	26-36
Lekt. Rasa Rupulevičienė, Evelina Švažaitė	
PAMARIO TURIZMO KLASTERIO ĮVEIKLINIMAS	37-51
Lekt. Edgaras Vaškaitis, Indrė Toliautaitė	
MILITARISTINIŲ OBJEKTŲ PRITAIKYMAS TURIZMUI JŪROS UPĖS TURISTINĖJE TRASOJE	52-65
Lekt. Edgaras Vaškaitis, Beata Žymančiūtė	
REGULIARIŲ KURŠIŲ MARIŲ VANDENS MARŠRUTŲ INTEGRACIJA Į REGIONO DVIRAČIŲ TRANSPORTO SISTEMĄ	66-80
Lekt. Edgaras Vaškaitis, Viktorija Pozingytė	
TURISTŲ POŽIŪRIS Į VILNIAUS MIESTO VIEŠOJO TRANSPORTO PASLAUGŲ KOKYBĘ	81-93
Lekt. Renata Bertužytė, Kamilė Dargytė	
PRIEINAMO TURIZMO PLĖTROS GALIMYBĖS KLAIPĖDOS MIESTE	94-104
Prof. dr. Diana Šaparnienė, Goda Sakalauskaitė	
PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS INOVATYVIŲ REKREACINIŲ PASLAUGŲ PLĖTRA	105-117
Lekt. Edgaras Vaškaitis, Gintarė Gurevičiūtė	
ALKSNYNĖS VIENSĖDŽIO ĮVEIKLINIMAS TURIZMO REIKMĖMS	118-131
Lekt. Edgaras Vaškaitis, Giedrė Žubikaitė	

ALKSNYNĖS VIENSĖDŽIO ĮVEIKLINIMAS TURIZMO REIKMĖMS

Lekt. Edgaras Vaškaitis, Giedrė Žubikaitė

Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Rekreacijos ir turizmo katedra

edgaras.vaskaitis@gmail.com; Zubikaiteg@gmail.com

ANOTACIJA

Straipsnyje analizuojamas kultūros paveldo, esančio Kuršių nerijoje Alksnynės viensėdžio įveiklinimas turizmo reikmėms. Pagrindžiamas tyrimo aktualumas, esminė darbo problema, iškeltas tikslas, uždaviniai, tyrimo objektas, hipotezė ir naudojami tyrimo metodai.

Pirmojoje straipsnio dalyje, remiantis įvairiais dokumentais, mokslinėmis publikacijomis, apibrėžiama viensėdžio sąvoka, apibrėžiamas kultūrinis turizmas, turizmo traukos objektų samprata, jų rūšys taip pat kultūros paveldo klasifikacija, svarbi nagrinėjamo objekto tipui nustatyti. Siekiant nustatyti kokį panaudojimo potencialą turi nagrinėjamas objektas, teorinėje dalyje analizuojami paveldo panaudos potencialai, kurie leidžia pamatyti koks panaudojimas būtų tinkamiausias objektui.

Antrojoje straipsnio dalyje pateikiami kokybinio tyrimo metu gauti duomenys. Atliekant tyrimą buvo taikyti atvejo analizės, objekto foto fiksacijos ir ekspertinio interviu metodai. Analizuojant tyrimo duomenis nustatyta, jog Alksnynės viensėdis svarbus istorinis ir architektūrinis objektas, kuris yra palankioje ir unikaloje teritorijoje, galintis būti įveiklintas įvairioms turizmo reikmėms. Nustatyta, kad objektas galėtų būti įveiklintas kaip turizmo informacijos centras ar jo padalinys, taip pat tenkinti apgyvendinimo paslaugas kaip viešbutis, svečių namai, poilsio namai, maitinimo įstaiga – atgaivinus buvusią kavinę, ekspozicijoms, edukacijai, siejant objekto istoriją, pirminę paskirtį. Taip pat kaip galimybė Alksnynės viensėdis gali tapti daugiafunkciniu objektu, vienu metu teikti kelias paslaugas, apjungus kelias įveiklinimo galimybes.

Straipsnio pabaigoje pateikiamos išvados, jog kultūros paveldo objektas Alksnynės viensėdis yra potencialus turizmo traukos objektas, galintis būti įveiklintas turizmo reikmėms. Labiausiai tinkantis būti pritaikytas viešajam lankytojų naudojimui.

Raktiniai žodžiai: Alksnynės viensėdis, įveiklinimas, kultūros paveldo objektas, turizmo traukos objektas.

ĮVADAS

Aktualumas. Turizmas yra sfera, kurioje beveik viską galima paversti turizmo traukos objektu. Kultūros paveldas kaip turizmo traukos objektas pasireiškia per kultūros paveldo objektų pritaikymą turizmui, atsižvelgus į to objekto esamą vietą, jos turistinio potencialo, bei turizmo plėtros galimybes. Turizmo traukos objektais gali būti: gamta, verslas, istorija, kultūra, kasmetinės šventės, parkai, įvairūs statiniai ir jų kompleksai. Objektai, kurie pasižymi autentiškumu bei yra priskiriami prie paveldo objektų - vienas iš didžiausių traukos šaltinių potencialiam kultūriniam turistui. (Arnaitytė R. 2015). Daugelis kultūros paveldo objektų yra teritorijose, kurioms suteiktas specialus ir išskirtinis statusas. Kuršių nerija įtraukta į Pasaulio paveldo sąrašą, todėl šis statusas šiai teritorijai reikalauja didesnės atsakomybės, dėl kultūros bei gamtos paveldo apsaugos ir jo išsaugojimo. Kultūros paveldui, ypač materialiniam, nuolat kyla įvairūs pavojai, kurie apima fizinį objekto naikinimą, jo apleidimą, vertės nesuvokimą, fizinę taršą, neteisingą kultūros paveldo naudojimą (naudojimas ne pagal paskirtį, funkciją)

(Šulskaitė Ž. 2008). Kuršių nerijoje esantis Alksnynės viensėdis gali būti potencialus turizmo traukos objektas, kadangi jis priskiriamas prie kultūros paveldo objektų. Kuršių nerijos Alksnynės viensėdis šiuo metu yra nuomojamas dviem šeimoms, tačiau nuomos sutartis eina į pabaigą ir nėra konkrečių planų, ką daryti ir kaip pritaikyti šį objektą turizmui. Šiuo metu nėra atlikta lankytojų apklausa apie kultūros paveldo – Alksnynės viensėdžio žinomumą lankytojų atžvilgiu bei nustatyta kokius lankytojų poreikius būtų galima tenkinti pritaikius šį objektą turizmo reikmėms.

Problematika - Kuršių nerijos Alksnynės viensėdis šiuo metu yra nuomojamas dviem šeimoms, tačiau nuomos sutartis eina į pabaigą ir nėra konkrečių planų, ką daryti ir kaip pritaikyti šį objektą turizmui. Šiuo metu nėra atlikta lankytojų apklausa apie kultūros paveldo – Alksnynės viensėdžio žinomumą lankytojų atžvilgiu bei nustatyta kokius lankytojų poreikius būtų galima tenkinti pritaikius šį objektą turizmo reikmėms. Taigi iškyla **esminė problema** – nėra įsivaizduojama kokias turizmo paslaugas būtų galima teikti Alksnynės viensėdį pritaikius turizmo reikmėms.

Tikslas – išanalizuoti Alksnynės viensėdžio esamą situaciją, jį supančios aplinkos ir pastatų būklės atžvilgiu ir pateikti pasiūlymus jo pritaikymui turizmo reikmėms.

Objektas – Alksnynės viensėdžio įveiklinimas turizmo reikmėms.

Uždaviniai:

1. Išsiaiškinti turizmo traukos objektų sampratą.
2. Išanalizuoti kultūros paveldo objektų pritaikymo, jo tvarkymo saugomose teritorijose ypatumus.
3. Remiantis gerosios praktikos pavyzdžiais, išanalizuoti kultūros paveldo objektų ir jų pritaikymą turizmo reikmėms.
4. Nustatyti turizmo paslaugų plėtros galimybes Alksnynės viensėdžio teritorijoje.
5. Pateikti pasiūlymus ir rekomendacijas Alksnynės Viensėdžio pritaikymui turizmo reikmėms.

Hipotezė - Kuršių nerijoje esantis kultūros paveldo objektas Alksnynės viensėdis yra patrauklus turizmo traukos objektas galintis būti pritaikytas turizmo reikmėms.

Metodai: literatūros šaltinių (knygų, publikacijų, mokslinių straipsnių, strateginių plėtros planų, įstatymų) analizė, objekto foto fiksacija, kokybiniai tyrimai - atvejo analizė, ekspertinis interviu, tyrimo rezultatų analizė ir interpretavimas.

Pagrindinės sąvokos: įveiklinimas - įtraukimas į veiklą, panaudojimas veikloms (Miliūnaitė R. 2011). Kultūrinis turizmas – turizmo rūšis, kai keliaujama susipažinti su vietos kultūra (menu, kalba, architektūra, papročiais ir kt.), dalyvauti meno renginiuose. Pagal kelionės tikslą gali būti skirstomas į smulkesnius porūšius (lingvistinis, pilių, pramonės, kulinarinis ir kt.). (Turizmo terminų žodynas, 2009). Kultūros paveldas – karta iš kartos paveldimos, perimamos, sukurtos ir perduodamos kultūros vertybės, svarbios etniniu, istoriniu, estetiniu ar moksliniu požiūriu (Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (1995). Kultūros paveldo objektai – pavieniai ar į kompleksą įeinantys objektai, registruoti kaip nekilnojamosios kultūros vertybės, kurios turi vertingųjų savybių. (Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (1995).

Viensėdžių, kaip kultūros paveldo ir turistinių traukos objektų saugomose teritorijose, teoriniai aspektai

Viensėdžių samprata. Valstybinė lietuvių kalbos komisija (2015) viensėdį apibrėžia, kaip „istoriškai susiformavusios gyvenamosios vietovės, paprastai sudarytos arba kilusios iš vienos sodybos ir turinčios ne daugiau kaip 20 objektų skirtingu adresu.“ Akcentuotina, kad viensėdis turi vartojamą sinonimą vienkiemis, tačiau „šiam daiktavardžiui

teikiama pirmenybė sinonimo **viensėdis** atžvilgiu“. P. Aleknavičius (2012) viensėdį apibrėžia taip pat, tačiau papildo, kad „paprastai viensėdžiais yra laikomos gyvenvietės, kuriose mažiau nei 3 sodybos“. S. Vaitekūnas ir E. Čepėnienė (2014) nurodo, kad literatūroje vienkiemio sąvokai kaip sinonimas naudojama viensėdžio sąvoka, kuri apibrėžiama kaip „žemės sklypas su vienintele sodyba, kuri išlaikiusi kaimo vardą“. Remiantis R. Apanavičiumi (2011) viensėdžiuose išliko buvusio senojo kaimo gyventojų bendrumo jausmas. Autoriaus teigimu tai svarbus veiksnys, kuris skatins ateityje lankytis ir suteiks žinių apie tokias gyvenvietes iškilus sunykimo pavojui. Svarbu tai, kad viensėdžių pastatų išdėstymas bei jų aukštis siejasi su etninės architektūros ir kultūros tradicijomis. Tai parodo krašto statybos įpročius, atspindinčius Lietuvos geografinę padėtį ir vyraujančią klimata. Dauguma viensėdžių buvo statomi iš medienos, jie būdavo vieno aukšto, pagrindinis viensėdžio pastatas gyvenamasis namas, truputį atokiau būdavo ūkinis pastatas ir rūšys. Viensėdžiai yra išlaikę senąsias tradicijas, jie pasižymi erdviu kiemu ir gausiu apželdinimu, juos supantys medžiai ir krūmai žymėdavo sodybos vietą. Visi pastatai sudarydavo tokią erdvę, kuri būtina patogiai gyvenimui ir ūkinei veiklai (R. Apanavičius 2011).

Kultūrinio turizmo samprata. Kultūros paveldas yra neatsiejama kultūrinio turizmo dalis. Remiantis turizmo 2014-2020 metų plėtros programa, kultūrinis turizmas išskiriamas, kaip vienas iš prioritetinių turizmo rūšių, miestų architektūros paveldo bei šalies istorijos požiūriu, esantis įdomus tiek vietiniams tiek užsienio turistams. Analizuojant kultūrinio turizmo sampratą, galima teigti, kad vieno tikslo apibrėžimo šiam terminui nėra, įvairūs lietuvių ir užsienio autoriai savo literatūroje pabrėžia skirtingas detales. Dažnai kultūrinio turizmo sąvoka priklauso nuo to, ko norima patirti pasirenkant kultūrinį turizmą, tai yra kokio tikslo siekiama.

1 lentelė

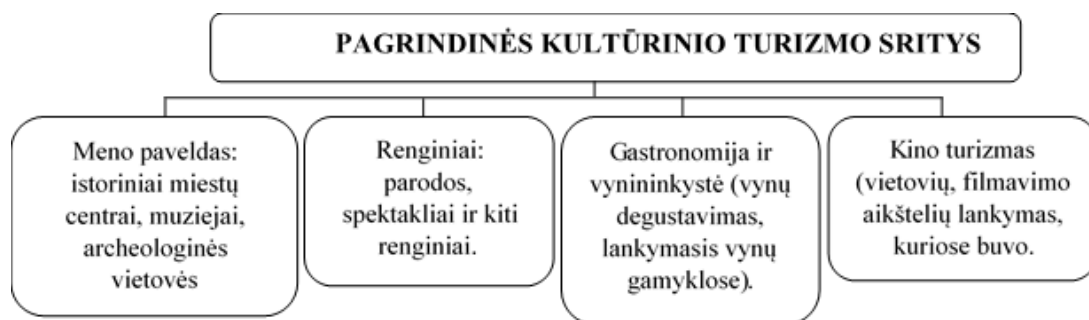
Kultūrinio turizmo sampratos įvairovė

KULTŪRINIO TURIZMO APIBRĖŽTIS	ŠALTINIS
<i>Kultūrinis turizmas</i> - turizmo rūšis, kai keliaujama susipažinti su vietos kultūra (menu, kalba, architektūra, papročiais ir kt.), dalyvauti meno renginiuose. Pagal kelionės tikslą gali būti skirstomas į smulkesnius porūšius (lingvistinis, pilių, pramonės, kulinarinis ir kt.).	Turizmo terminų žodynas, 2009.
<i>Kultūrinis turizmas</i> - dalyvavimas renginiuose, susijusiuose su kūrybinių bei tarpkultūrinių mainų procesais.	Gražulis V., Ostik J., 2010. <i>Kultūrinis turizmas kaip kultūrų suartėjimo veiksnys</i> .
<i>Kultūrinis turizmas</i> - ypatingai svarbi turizmo forma, kurios pagrindas yra kultūra, pritraukianti turistus ir motyvuojanti žmones keliauti.	McKercher B., Du Cros H. 2012. <i>Cultural Tourism – The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage management</i> .
<i>Kultūrinis turizmas</i> - tai kelionės norint stebėti arba dalyvauti „išnykstančiame gyvenime“, kurį žmonės prisimena.	Grecevičius, P., Armaitienė ir kt. 2002. <i>Turizmas</i> .
<i>Kultūrinis turizmas</i> - viena sparčiausiai augančių turizmo sektoriaus sričių. Tai turizmas, susijęs su meno vertybėmis ir gamta, kelionėmis į paveldo turinčius miestus ir į sritis, kuriose itin didelė istorinių objektų ir vietos tradicijų koncentracija.	Europos Sąjungos oficialusis leidinys – Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas. 2006.

<i>Kultūrinis turizmas</i> - turizmo forma nukreipta į individualius poreikius, teikianti žinių, praturtinanti bendravimą, susijusi su pažintine veikla, kuria siekiama pažinti, suprasti tam tikros vietovės kultūrinę infrastruktūrą, istoriją, kultūrinį paveldą, tradicijas, vertybes, gyvenimo būdą ir kt.	Dapkus R. 2008. <i>Kultūrinio turizmo plėtros perspektyvos</i> .
<i>Kultūrinis turizmas</i> - kelionė siekiant pažinti kultūrinę aplinką, įskaitant kraštovaizdžius, vaizduojamąjį ir scenos menus, išskirtinį vietinį gyvenimo būdą, vertybes, tradicijas, įvykius bei kitus kūrybinių ir kultūrinių pokyčių procesus.	Baltijos šalių Kultūrinio turizmo politikos dokumentas. 2007.

Šaltinis: sudaryta autorių

Išanalizavus kultūrinio turizmo sampratą - kultūrinis turizmas aiškinamas, **kaip susipažinimas su vietos kultūra ar dalyvavimu renginiuose**, kitu požiūriu, tai - **motyvavimo forma**, skatinanti lankyti kultūrinę vertę turinčius objektus ar vietas. Taip pat, tai gali būti **kelionė, nukreipta į individualių poreikių tenkinimą**, kuris susijęs su naujų žinių įgijimu, tradicijų, papročių pažinimu, susijusia su vienos ar kitos vietovės kultūra. Kultūrinis turizmas glaudžiai siejasi su kultūros paveldu, toks turizmas suteikia sąlygas išsaugoti kultūrinį ir istorinį paveldą Pasak R. Dapkaus (2008) kultūrinis turizmas taiturizmo forma nukreipta į individualius poreikius, teikianti žinių, praturtinanti bendravimą, susijusi su pažintine veikla, kuria siekiama pažinti, suprasti tam tikros vietovės kultūrinę infrastruktūrą, istoriją, kultūrinį paveldą, tradicijas, vertybes, gyvenimo būdą ir kt. Svarbus veiksnys, kuris daro įtaką kultūrinio turizmo plėtros skatinimui tai regiono įvaizdžio formavimas bei kultūrinio ir istorinio paveldo saugojimas. Kultūrinis turizmas yra plati sfera, kuri apima įvairiausias su kultūra susijusias sferas, todėl siekiant veiksmingai populiarinti kultūrinį turizmą ir daryti jį įdomesnį net ir kultūrai abejingiems, reikia vystyti įvairias kultūrinio turizmo sritis. Remiantis Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto leidiniu (2006), pateikiamos populiariausios kultūrinio turizmo sritys:

1 pav. Pagrindinės kultūrinio turizmo sritys

Šaltinis: sudaryta autorių remiantis Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto leidiniu, 2006

Analizuojant kultūrinio turizmo sritis (žr. 1 pav.) matyti, kad jas galima išskirstyti į keturias skirtingas grupes: meno paveldą, renginius, gastronomiją, bei kinto turizmą. Remiantis šaltiniu, kuria buvo sudaryta schema, yra teigiama, kad pati tradiciškiausia kultūrinio turizmo sritis yra meno paveldas, kurį sudaro istoriniai miestų centrai, muziejai ir archeologinės vietovės. Antroji sritis, kuri yra itin svarbi kultūriniam turizmui, tai renginiai. Kultūros renginiai tapo galingais, skatinančiais turizmą traukos centrais. Vis daugiau gerbėjų, ypač jaunų žmonių, keliauja aplankyti didelių parodų, dalyvauti koncertuose bei festivaliuose arba specialiuose renginiuose. Trečia sritis yra susijusi su gastronomija ir vynininkystės tradicijomis. Šios sritys svarba nuolat auga, būtent ši kultūrinio turizmo sritis sukūrė autentišką kultūrinį ir ekonominį judėjimą, kuri paskatino tradicinių vietos produktų

vartojimą. Ketvirtoji kultūrinio turizmo sritis, yra susijusi su filmų ir televizijos serialų kūrimu. Vis daugiau žmonių lankosi filmavimo aikštes ir vietas, kuriose buvo statomi sėkmės sulaukę filmai ir televizijos serialai (Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, 2006).

Kultūros paveldas kaip turizmo traukos objektas. Nagrinėjant kultūros paveldą, kaip turizmo traukos objektus labai svarbu išsiaiškinti kaip yra klasifikuojamas kultūros paveldas, kadangi netinkamas paveldo pritaikymas yra viena iš kylančių pavojų kultūros paveldo objekto išsaugojimui (Šulskaitė Ž. 2008). Remiantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu (1995), kultūros paveldas yra skirstomas į **materialųjį ir nematerialųjį paveldą**. Materialusis kultūros paveldas dar išskiriamas į atskirus pogrupius – **kilnojamąjį ir nekilnojamąjį**. Kadangi nagrinėjamas darbo objektas – Alksnynės viensėdis yra priskiriamas prie materialaus nekilnojamojo kultūros paveldo, didesnis dėmesys skiriamas būtent šio tipo objektams. **Tokie objektai turi istorinę, architektūrinę, urbanistinę, meninę, kultūrinę ir mokslinę vertę** (Bušas J., Milnkauskienė A. 2011). Galima daryti prielaidą, kad **tokio tipo kultūros paveldo objektuose, galimos įvairios objekto įveiklinimo galimybės** kaip: **švietėjiška, meninė, mokslinė veiklos**, taip pat galima tokia veikla, kuri pabrėžtų objekto vertingąsias savybes, jo išvaizdą. Remiantis Lietuvos Respublikos valstybinės kultūros paveldo komisijos 2018-2020 metų strateginiu veiklos planu, teigiama, kad materialusis ir nematerialusis kultūros paveldas lemia valstybės gyvybingumą ir jos gyventojų socialumą bei socialinės atskirties mažinimą tik tuo atveju, jei užtikrinamas jo integralumas su kitomis valdymo politikos sritimis Kultūros paveldas yra vienas iš pagrindinių kultūrinio turizmo elementų. Sugebėjimas pritraukti lankytoją, objekto vietas, jo prieinamumo pritaikymas atsižvelgiant į tam tikrus segmentų reikalavimus yra pagrindiniai faktoriai, vystant turizmo industrijos sritį. Turizmas kuris apima kultūrą, paveldą ir lankytinas vietas yra išskiriamas kaip nauja pramonės šaka (Buhalis D., Costa C. 2006). Naujos, potencialios pramonės šakos atsiradimas sudaro tinkamas sąlygas kurti naujoms, turistams patrauklioms lankytinoms vietoms ar traukos objektams. Paveldosaugininkų manymu, jeigu kiekviena ministerija vadovautųsi kultūros paveldo integralumo principu (integralumas-sujungimas į vieną visumą), tokiu atveju ne vieną apleistą paveldo objektą būtų galima panaudoti įvairiausių sričių reikmėms kaip: sveikatinimo, poilsio įstaigoms, laisvalaikiui, įvairioms edukacinėms programoms ir kt. (Miškinytė J. 2012). Vieni iš sėkmingiausių aplinkos apsaugos ir kultūros paveldo sektorių sąveikos pavyzdžių yra istorinių pastatų ir vietų atgaivinimas suteikiant jiems naują paskirtį. Kaip pavyzdys, gali būti tradicinių amatų centrai, kurie dažnai įsikuria sutvarkytuose nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose ir tampa turistų traukos centrais (Miškinytė J. 2012.). Pagal Lietuvos turizmo potencialo įvertinimo studijos (2011) duomenis, Lietuvos vietovių turizmo potencialas gali būti vertinamas trimis etapais: 1) turizmo išvystymo ir vietovės turistinio potencialo pirminių rodiklių sumavimas. Sumuojami turizmo išvystymas (apgyvendinimas, maitinimas, informavimas pramogos ir kt.), išteklių (klimatas, kraštovaizdis, aplinkos kokybė, kultūra ir kt.); 2) vietovės patrauklumas pagal statuso kriterijų (kurorto statusas, UNESCO pasaulio paveldo statusas, saugomų teritorijų (nacionalinių ir regioninių) statuso įvertinimas); 3) vertinamos visos antrajame etape atrinktųjų savivaldybių seniūnijos. Jeigu kiekviena ministerija vadovautųsi kultūros paveldo integralumo principu (integralumas-sujungimas į vieną visumą), tokiu atveju ne vieną apleistą paveldo objektą būtų galima panaudoti įvairiausių sričių reikmėms kaip: sveikatinimo, poilsio įstaigoms, laisvalaikiui, įvairioms edukacinėms programoms ir kt. (Miškinytė J. 2012). Remiantis S. Wearing ir J. Neil (1999) galima išskirti pagrindines turizmo traukos objektų grupes: gamta, verslas, istorija, **kultūra**, ypatingi įvykiai, parkai, kiti statiniai traukos centrai. Kultūrinis turizmas ir visas kultūros paveldas gali būti priskiriamas turizmo traukos objektams, nes jis apima keletą traukos objektų grupių: kultūros paveldas yra istorijos dalis, dažnai esanti unikalioje gamtinėje teritorijoje. Remiantis Dapkaus R. (2008) teigimu,

kiekvienas regionas turi pasirinkti savo turizmo formą, leidžiančią įgyti konkurencinį pranašumą. Jeigu teritorija yra turtinga istoriniais ir kultūriniais resursais, ypač unikaliais paminklais, kurie yra svarbūs traukos objektai, tai jų patrauklumas labai dažnai priklauso nuo patogaus pasiekiamumo ir net nuo to, kiek laiko reikia jiems apžiūrėti. Galima teigti, kad kultūros paveldas kaip turizmo traukos objektas pasireiškia per kultūros paveldo objektų pritaikymą turizmui, atsižvelgus į to objekto esamą vietą, jos turistinio potencialo, bei turizmo plėtros galimybes.

Kultūros paveldo objektų pritaikymas turizmo reikmėms. Išvelgti galimybes ir atskleisti paveldo potencialus naujam panaudojimui, tai lyg papildomas požiūris į kultūros paveldą, kuris skatina vykdyti paveldo apsaugą per objektų įveiklinimą ir naudojimą. Norint išsiaiškinti ar paveldas turi pritaikymo potencialą, reikia remtis šiais metodais: 1) sudaromas objektų sąrašas (grupuojami pagal faktus); 2) objekto vertinimas pagal kriterijus, darančius įtaką paveldo objekto galimybėms (vieta, vertė, būklė: objekto stovis, pritaikomumas); 3) papildomas objektų vertinimas: galimybių įvertinimas pagal būsimus objekto naudotojus, objektų pasiekiamumas, matomumas, plėtros ir panaudojimo galimybės. Paveldo objektų integraciją lemia jų pasiekiamumas dviračiais, viešuoju transportu, buvimas prie atvykimo vietų ir stočių. Būtent šie išvardinti metodai leidžia nustatyti, kurie objektai yra prioritetingi ir turi pritaikymo galimybes. Pagal Klaipėdos miesto kultūros paveldo apsaugos strategija (2016) išskiriami penki potencialai, pagal kuriuos galima pamatyti kokią vertę turi objektas, kurį siekiama pritaikyti norimai veiklai.

2 lentelė

Paveldo objektų panaudos potencialai

PANAUDOS POTENCIALAI	
Turizmo	Siekiami parodyti, kurie objektai yra tinkami turizmo veiklai ar daro įtaką bendram turistiniam įvaizdžiui, turi potencialą tapti vienais iš naujų lankomų objektų. Potencialas įvertinamas atskleidžiant, kurie objektai yra šalia pagrindinių turistų atvykimo taškų, lengvai pasiekiami pėsčiomis, gerai matomi pagrindinėse miesto viešose erdvėse, išsiskiria savo unikalumu, vertingumu, identitetu.
Rekreacinis	Pažymi objektus, kurie yra rekreacijai tinkamoje aplinkoje, gerai pasiekiami dviračiais, pėsčiomis ar visuomeniniu transportu bei išsiskiria rekreacijai tinkamu identitetu, gamtine aplinka. Taip pat rekreacinį potencialą turi objektai, esantys toliau už miesto.
Bendruomenės	Siekiant pritaikyti paveldo objektus bendruomenės poreikiams bei skatinti bendruomeniškumą, vertinama, ar objektai yra lengvai pasiekiami, ar daug gyventojų, darbo vietų yra, ar objektai / kompleksai yra siejami su vietos bendruomenės istorija ir ar jie yra atviri lankytojams.
Edukacinis	Objektai, esantys prie didesnių žmonių srautų, arti edukacijos, socialinių, kultūros ar kitų miestiečių gerai lankomų įstaigų, gali daryti didelę įtaką švietimui bei edukacijai, vietos identiteto stiprinimui.
Investicinis ir komercinis	Atskleidžia investicijų bei komercinės veiklos galimybes, naują plėtrą, naujos funkcijos pritaikymo galimybes. Vertinama, ar objekto aplinkoje yra galimybių plėstis, ar tinkama objekto aplinka komercinei veiklai vykdyti, ar pastatas yra geros fizinės būklės.

Šaltinis: sudaryta autorių remiantis Klaipėdos miesto kultūros paveldo apsaugos strategija, 2016

Remiantis 2 lentelės duomenimis, kurioje pateikti atskiri potencialo tipai, matyti, kad būtent potencialas parodo, kokią realią naudą objektas gali turėti ir kokios yra jo pritaikymo galimybės pagal atskirą potencialą. Siekiant pritaikyti paveldo objektą kokiais nors veiklai, svarbu išsiaiškinti, bei nusistatyti kokią veiklą bus norima jame vykdyti, ir pagal išskirtus šešis potencialus vertinti, ar ta veikla objekte bus įgyvendinama ir ar tos veiklos potencialą

objektas turi. Taip pat yra svarbu atsižvelgti, kokioje vietoje randasi paveldo objektas, ar pagal norima vykdyti veiklą, objektas atitinka esamą aplinką. Atkurti kultūros paveldo objektai tampa unikaliais kultūrinio-pažintinio turizmo traukos objektais ir atskleidžia išskirtinumą, skatina ne tik vietos bendruomenes, bet ir atvykstančius svečius labiau domėtis krašto istorija, pažinti kultūros paveldo objektus (Strakšytė E., 2017).

Alksnynės viensėdžio įveiklinimo turizmo reikmėms tyrimo reikmėms analizė

Alksnynės viensėdžio atvejo analizė. Alksnynės viensėdis – tai gyvenvietė kurią sudaro viena sodyba (žr. 1 paveikslą). Žinoma šio objekto atsiradimo data yra fiksuojama 1795 metai (kultūros vertybių registras). Remiantis Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos direktorės suteikta informacija, šiuo metu Alksnynės viensėdyje gyvena dvi šeimos, iš viso trys pagyvenusio amžiaus žmonės. Tai žmonės, kurie anksčiau dirbo miško ūkyje, nacionalinio parko direkcijoje. Viena šeima gyvena Alksnynės viensėdyje nuo 1973 metų, kita įsikėlė šiek tiek anksčiau nei pirmoji, tad šeimos objekte gyvena jau ilgą laiką. Alksnynės viensėdžio pirminė paskirtis buvo atlikti pašto stoties vaidmenį, vėliau objektas tapo kopų prižiūrėtojo namu, o paskui girininko sodyba, kuri buvo pavadinta Alksnyno vardu (Bučas J. 2001). Siekiant išsiaiškinti dabartinę Alksnynės viensėdžio būklę, pastatų stovį, buvo atliekama objekto foto fiksacija. Alksnynės viensėdį sudaro trys statiniai: 1. gyvenamasis namas, 2. ūkio pastatas, 3. sandėlio pastatas. Atliekant objekto foto fiksaciją, buvo pastebėta, kad iš objekto statinių, geriausią būklę išlaikė gyvenamasis namas, kurio nuotrauka pateikiama 2 paveikslėlyje (žr. 2 paveikslą).

2 pav. Alksnynės viensėdžio gyvenamasis namas

Šaltinis: autorių nuotrauka

Gyvenamojo namo laiptai, kurie veda į pastato vidų yra apgriuvę ir nėra saugūs, pastato raudonos plytos, kuriomis jis dengtas, vietose nuskilusios, o kai kur jų iš viso nėra. Bendras gyvenamoji namo vaizdas iš kiemo pusės, sudaro neigiamą įspūdį, kadangi pastato būklė rodo, jog jis yra senas ir nepakankamai prižiūrimas. Tačiau gyvenamojo namo vaizdas nuo gatvės pusės yra ženkliai geresnis - nėra matoma didelių pastato trūkumų, priešingai nei kiemo pusėje. Tačiau kitų dviejų Alksnynės viensėdžio pastatų - sandėlio pastato (**žr. 3 paveikslą**) ir ūkio pastato (**žr. 4 paveikslą**) būklės atrodo ženkliai prastesnė lyginant su gyvenamuoju namu.

3 pav. Alksnynės viensėdžio sandėlio pastatas

Šaltinis: autorių nuotrauka

4 pav. Alksnynės viensėdžio ūkio pastatas

Šaltinis: autorių nuotrauka

Nagrinėjant sandėlio pastatą pastebėta, kad objekto būklė yra labai prasta. Tai galėjo įtakoti tai, kad šis pastatas nėra mūrinis, priešingai nei kiti du Alksnynės viensėdžio pastatai. Šio pastato fasadas nublukęs, nutrupėjęs, tad pastatui tikrai reikalingi tvarkybos darbai pagerinantys jo būklę. Sandėlio pastato vietose, kur turėtų būti langai jų nėra, jie tiesiog uždengti medžiagine plėvele, pastato sienos nublukusios, o durys įstatytos neproporcingai. Apžiūrint ūkio pastatą (**žr. 4 paveikslą**) labiausiai dėmesį patraukė įėjimas į pastatą. Pastato plytos prie įėjimo durų nutrupėjusios, lango, kuris turėtų būti šalia durų nėra, virš pačių įėjimo durų matosi įskilimai ir skylės.

Paveldo objekto – šiuo atveju Alksnynės viensėdžio, padėtis mieste, jo pasiekiamumas, netoli esantys objektai, gyventojai, įstaigos daro įtaką galimam objekto panaudojimui. Šie kriterijai rodo, kas ir kaip dažnai galės naudotis ar lankyti paveldo objektą. Į Kuršių neriją patenkama keltais: pėstieji, asmenys su dviračiais gali persikelti senojoje perkėloje (Danės g. 1) ir Naujojoje perkėloje (Nemuno g. 8), tačiau su automobiliais, mopedais, motociklais, motoroleriais, autobusais ir kitomis transporto priemonėmis, persikelti galima tik – Naujojoje perkėloje. Persikėlus į Kuršių neriją Alksnynės viensėdžio objektą pasiekti galima krašto

keliu Smiltynė – Nida. Atliekant fotofiksaciją, buvo pastebėta, kad iki nagrinėjamo objekto Alksnynės viensėdžio, nėra nutiesta nei pėsčiųjų nei dviračių tako tačiau šalia Alksnynės viensėdžio yra įkurta autobusų stotelė. Šalia autobusų stotelės nėra jokios didesnės stovėjimo aikštelės, kurioje galėtų sustoti automobiliai. Vos kelių vietų aikštelė yra Alksnynės kontrolinio posto vietoje, tačiau sustojus Alksnynės kontrolinio posto aikštelėje, ateiti iki Alksnynės viensėdžio nėra nutiesto jokio pėsčiųjų tako. Siekiant padaryto Alksnynės viensėdžio objektą tinkamu turizmo traukos objektu, kurį galėtų lankyti didesnis lankytojų ir turistų srautas, svarbus veiksnys taps tokios stovėjimo aikštelės įrengimas, kurioje galėtų sustoti didesni lankytojų srautai ar autobusai su grupėmis.

Alksnynės viensėdžio įveiklinimo turizmo reikmėms galimybių vertinimas. Atliekant tyrimą buvo atliktas ekspertinis interviu, kurio metu buvo **apklausti šeši specialistai** iš skirtingų įstaigų. Interviu paimti iš Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos direktorės Aušros Feser, Klaipėdos universiteto lektoriaus, humanitarinių mokslų daktaro Mindaugo Brazausko, Neringos tarybos, kurorto, turizmo plėtros ir verslo komiteto pirmininko pavaduotojo Vaido Venckaus, kultūros paveldo departamento prie kultūros ministerijos, Klaipėdos skyriaus vyriausiosios valstybinės inspektorė Daivos Masiliauskienės, Neringos savivaldybės, kultūros skyriaus vyriausiosios specialistės Elenos Tarvainienės ir kelionių organizatoriaus UAB „BaltTours“ Vitalijos Eičnaitės. Ekspertinio interviu metu, kiekvienam respondentui buvo užduodami 12 klausimų, kurie tiesiogiai siejasi su kultūros paveldu ir darbe nagrinėjamu objektu Alksnynės viensėdžiu. Tam, kad būtų galima lengviau interviu metu gautą informaciją palyginti su atvejo analize ir padaryti tam tikras prielaidas, 3 lentelėje (žr. 3 lentelę) panašūs ekspertų atsakymai susisteminti ir pateikiami prie kiekvieno klausimo.

3 lentelė

Ekspertinio interviu klausimai ir susisteminti atsakymai

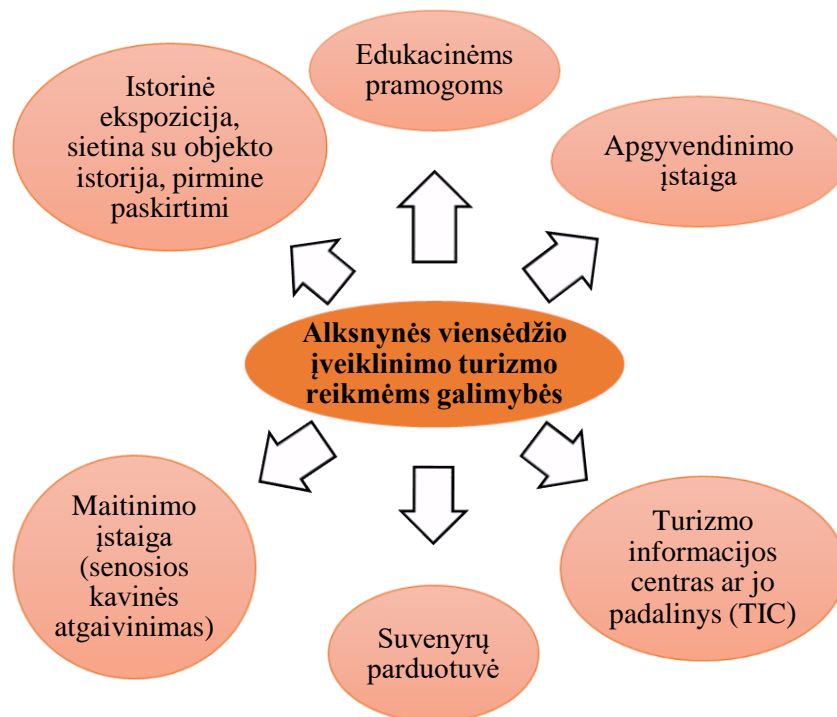
Klausimas	Susisteminti atsakymas
1.Ar pritariate, kad Kuršių nerijoje kultūrinis turizmas yra vienas iš svarbiausių turizmo rūšių šioje teritorijoje?	Tikrai taip. Kuršių nerija įtraukta į UNESCO paveldo sąrašą. Kuršių nerijoje vyrauja unikali architektūra, ši vieta turi savą istoriją, tradicijas.
2.Jūsų nuomone, ar materialaus, nekilnojamojo kultūros paveldo įveiklinimas prisideda prie turizmo plėtros ir turizmo teikiamų paslaugų gerinimo? Kodėl?	Taip prisideda. Seni nekilnojamojo kultūros paveldo objektai traukia turistus. Tai yra priemonė pristatyti kraštą, išskirtinumą, dėl kurio žmonės važiuoja į tam tikrą vietą. Tokių objektų pritaikymas atneša pajamas, krašto žinomumą, didesnę turizmo teikiamų paslaugų įvairovę.
3.Kaip Jūs manote į kokius kriterijus reikia atsižvelgti, norint įveiklinti kultūros paveldo objektą turizmo reikmėms? Kodėl?	Istorinę svarbą, su kokiais įvykiais objektas siejasi; pirminę paskirtį, kam ir kokiam tikslui buvo pastatytas; architektūrą parodanti ar objektas išsaugojęs savo unikalumą. Objekto vietą.
4.Ką galite pasakyti apie Alksnynės viensėdžio objektą?	Tai kopų prižiūrėtojo namas, įsikūręs prie Alksnynės kontrolės posto. Šiuo metu yra gyvenamasis namas.
5.Kaip Jūs manote ar Alksnynės viensėdį būtų naudinga įveiklinti turizmo reikmėms? Kodėl?	Manau, kad taip. Objektas geroje vietoje yra pravažiuojamas. Pastatai yra įdomūs, išlaikę architektūrą, savo autentiškumą.
6.Kaip Jūs manote kokias turizmo paslaugas būtų galima pritaikyti Alksnynės viensėdyje ir kodėl?	Turizmo informacijos centrui, edukacijai, kavinei.

7. Pagal Klaipėdos miesto kultūros paveldo apsaugos strategija (2016), yra išskiriami penki panaudos potencialai: 1. Turizmo; 2. Rekreacinis; 3. Bendruomenės; 4. Edukacinis 5. Investicinis/komercinis. Jūsų nuomone, kokį potencialą galėtu tenkinti Alksnynės viensėdis?	Turizmo ir edukacini. Pastatas susijęs su istorijos. Turistai ieško objektų, kuriuose galėtų kažką pažinti.
8. Šiam objektui yra priskiriami vienas prioritetas naudojimo būdas ir du galimi naudojimo būdai. Prioritetas – gyvenamoji teritorija, galimi: rekreacinė teritorija ir visuomeninės paskirties teritorija. Kaip Jūs manote, į kurią iš šių variantų būtų tikslingiausia orientuotis? Kodėl taip manote?	Rekreacine teritorija dėl supančių vandens telkinių, gamtinės aplinkos. Visuomeninės paskirties teritorija, nes objektas turi būti skirtas būti atviras visuomenei skirtas supažindinimui su krašto istorija. Visuomeninės paskirties teritorija pritaikius objektą informaciniam centrui.
9. Alksnynės viensėdyje buvo įrengta 25 vietų kavinė, tačiau ji nėra išlikusi. Kokia būtų Jūsų pozicija apie šios kavinės atgaivinimą Alksnynės viensėdyje? Ir kodėl taip manote?	Atkūrimas būtų sveikintinas dalykas. Atsirastų dar vienas lankytinas objektas. Kavinė turėtų būti kažkuo išskirtinė ko nėra kitur.
10. Kaip Jūs manote, kaip Alksnynės viensėdžio įveiklinimas turizmo reikmėms prisidėtų prie turizmo plėtros gerinimo? Kodėl?	Atsirastų dar vienas traukos objektas pritraukiantis turistus. Atneštų teigiamą naudą: papildomas pajamas būtų didesnė galimybė pažinti kraštą.
11. Jūsų nuomone, ar Alksnynės viensėdžio įveiklinimo turizmo reikmėms galimybės priklauso nuo jo buvimo vietos? Kodėl?	Taip, priklauso. Objektas yra geroje ir išskirtinėje vietoje. Alksnynės viensėdis yra pravažiuojamas objektas, kuris yra gerai matomas.
12. Kaip Jūs manote ar susisiektis Klaipėdai su Kuršių nerija yra pakankamai išvystytas? Kodėl?	Pakankamai, atsiranda daugiau vandens maršrutų, kas pagerina susisiekimą, tačiau turi ir trūkumų. Pačioje Kuršių nerijoje trūksta pėsčiųjų takų vedančių link Alksnynės viensėdžio.

Pažymėtina, kad pirmieji trys klausimai užduodami, siekiant išsiaiškinti, kokį požiūrį ekspertai turi ir kaip suvokia kultūrinio turizmo svarbą Kuršių nerijoje, bei jų nuomone, kokie aspektai yra svarbūs, nagrinėjant nekilnojamojo kultūros paveldo įveiklinimą turizmo reikmėms. Kiti klausimai buvo užduodami siekiant išsiaiškinti ką apklaustieji žino apie Alksnynės viensėdį, bei jų nuomone kokie kriterijai yra svarbūs siekiant kultūros paveldo objektą įveikinti turizmo reikmėms. Argumentuodami atsakymus ekspertai teigė, kad kultūrinis turizmas pritraukia visai kitokius lankytojus, kurie domisi krašto istorija. Kuršių nerijoje vyrauja unikali architektūra, ši vieta turi savą istoriją, tradicijas. Ekspertai teigė, kad kultūrinio turizmo svarbą įrodo tai, jog Kuršių nerija įtraukta į UNESCO paveldo sąrašą. Tokiems objektams, kurie priskiriami prie kultūros paveldo objektų, įveiklinimui **svarbūs** tokie **kriterijai** kaip: **objekto istorinės svarba, pirminė paskirtis, išlikusi architektūra ir unikalumas, jo vieta**. Galima teigti, kad išskirti kriterijai apima būtent objekto bruožus, leidžiančius identifikuoti jo išskirtinumą. Buvo siekiama išsiaiškinti ar iš viso būtų naudinga šį objektą pritaikyti turizmo reikmėms ir kaip ta nauda pasireikštų. Tai vyraujantys atsakymai buvo tai, jog tai taptų dar vienas traukos objektas Kuršių nerijoje, bei prisidėtų prie ekonomikos atnešdamas papildomas pajamas. Taip pat tai būtų objektas, galintis supažindinti lankytojus su Kuršių nerijos istorija.

Kadangi visų ekspertų nuomone Alksnynės viensėdžio objektą būtų naudinga įveikinti turizmo reikmėms, buvo siekiama išsiaiškinti kokias visgi turizmo paslaugas būtų galima pritaikyti Alksnynės viensėdyje. Remiantis gautais ekspertinio interviu atsakymais, buvo sudaryta Alksnynės viensėdžio įveiklinimo schema (**žr. 5 paveikslą**), kuri parodo, kokios

turizmo pritaikymo galimybės, ekspertų nuomone, galėtų būti teikiamos Alksnynės viensėdžio objekte.

5 pav. Alksnynės viensėdžio įveiklinimo turizmo reikmėms galimybės

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis ekspertinio interviu respondentų atsakymais

Atliekant ekspertinį interviu, buvo užduodamas klausimas, kaip ekspertų nuomonę būtų galima įveiklinti Alksnynės viensėdį turizmo reikmėms. Dominuojantys atsakymai buvo turizmo informacijos centrą, už kurį pasisakė trys iš šešių apklaustųjų. Taip pat daugelis respondentų keturi iš 6 pasisakė už maitinimo įstaigą, kavinės atgaivinimą. Kiti pateikti variantai buvo ekspozicijai, kuri reprezentuotų objekto pirminę paskirtį, suvenyrų parduotuvė, tačiau tai turėtų būti apjungama su dar viena kažkuria paslauga, kuri būtų įveiklinta nagrinėjamame objekte. Vienas iš respondentų pasisakė už apgyvendinimo įstaigos įkūrimą, kadangi objektas įsikūręs puikioje gamtinėje teritorijoje.

IŠVADOS

Kultūros paveldas gali būti priskiriamas turizmo traukos objektams, nes jie apima keletą traukos objektų grupių: kultūros paveldas yra istorijos dalis, dažnai esanti unikaliaje gamtinėje teritorijoje. Atsižvelgus į šiuos bruožus galima pasitelkus vietovės išskirtinius bruožus pritraukti lankytojus, bei skatinti kultūrinį turizmą.

Alksnynės viensėdyje prieš vykdant paveldo tvarkybos darbus yra būtina vadovautis nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu (1995) ir paveldo tvarkybos reglamentais, kurie nusako galimas kultūros paveldo tvarkybos darbų rūšis. Kadangi Alksnynės viensėdis yra kultūros paveldo objektas esantis Kuršių nerijos nacionalinio parko teritorijoje, jame - draudžiama keisti išlikusią istorinę erdvinę užstatymo struktūrą, jo panoramas ir siluetus, naikinti autentiškus užstatymo elementus ar juos pakeisti naujais. Draudžiama naudoti komercinę reklamą, kuri darytų ar keistų saugomą aplinką. Viensėdžio pastatams yra

numatomas konservavimo, restauravimo, pritaikymo, avarinės grėsmės pašalinimo ir atkūrimo paveldo tvarkybos priemonės.

Kultūros paveldo įveiklinimui turizmo reikmėms svarbų vaidmenį vaidina tinkama ir pritaikyta infrastruktūra: stovėjimo aikštelės, privažiavimai iki objekto, kultūros paveldo objekto apsauga: sudarytos turistų lankymo taisyklės, sudaromi veiksmai sumažinantys neigiamą poveikį paveldo objektui (ribojami turistų srautai, papildomi mokesčiai).

Alksnynės viensėdžio teritorijoje esančius objektus tinkamiausia pritaikyti viešajam naudojimui - objektas išikūręs atviroje vietoje yra pravažiuojamas. Alksnynės viensėdžio objektas turi galimybę atkurti buvusią kavinę, joje išlikusi koklinė krosnis, kuri taptų išskirtiniu akcentu. Objektas patogioje strateginėje vietoje įkurti turizmo informacijos centrui ar jo padalinii. Alksnynės viensėdžio objekte galimas įveiklinimas - apgyvendinimo įstaiga (viešbutis, poilsio namai). Objektas turi edukacinį potencialą, kas sudaro priežastį įveiklini ekspozicijoms, edukacijai, siejant objekto istoriją, pirminę paskirtį. Alksnynės viensėdis gali tapti daugiafunkciniu objektu, vienu metu teikti kelias paslaugas, apjungus kelias įveiklinimo galimybes.

Atlikus tyrimą ir nustatčius esmines problemas pateikiami pasiūlymai siekiant įveiklini Alksnynės viensėdį turizmo reikmėms **siūlomos rekomendacijos**: išsiaiškinti turistų/lankytojų atvykstančių į Kuršių neriją poreikius, atvykimo tikslus turistų anketinės apklausos dėka. Nustatyti teigiamus ir neigiamus Alksnynės viensėdžio buvusios kavinės atgaivinimo kriterijus bei tinkamą įveiklinimo būdą objektui. Išryškėjęs ekspertų nuomonių susiskaidymas reikalauja diskusijų šiais klausimais. Atlikus tyrimą išsiaiškinta, kad susisiekimas pėsčiųjų/dviračių takais link Alksnynės viensėdžio negalimas, ta siūloma rekomendacija – pagerinti susisiekimo infrastruktūra šiais būdais. Kadangi objektų būklė nėra tinkama plėtoti turizmą – rekomendacija atlikti paprastąjį remontą, kuris likviduotu neigiamas Alksnynės viensėdžio pastatų savybes.

LITERATŪRA

1. Bučas J. 2001. *Kultūros paveldas Lietuvos nacionaliniuose parkuose 1 tomas: Kuršių nerijos nacionalinis parkas*. Vilnius. Kultūros paveldo centras, 475 p. ISBN 9986-420-38-5.
2. Buhalis D., Costa C. 2006. *TourismBusinessfrontiers: consumers, productsandindustry*. 274 p. ISBN O-7506-6377-4. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. spalio 14 d.]. Prieiga per internetą: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/klaipeda-ebooks/reader.action?docID=269968>.
3. Bučas J., Milnkauskienė A. 2011. . Vietos gyventojų požiūrio į statybinį paveldą saugomose teritorijose vertinima. [interaktyvus]. [žiūrėta 2018 m. vasario 11 d.]. Prieiga per internetą: < <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2011~1367180557343/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content.>>
4. Dapkus R. 2008. Kultūrinio turizmo plėtros perspektyvos. *Vadybos mokslas ir studijos – kaimo verslų ir jų infrastruktūros plėtrai*, Nr. 15 (4) p. 1-12. ISSN 1822-6760. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. spalio 30 d.]. Prieiga per internetą:<<https://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjQh4-TwpjXAhXnJJoKHfHrB3wQFggtMAE&url=http%3A%2F%2Fmts.asu.lt%2Fmtsrbid%2Farticle%2Fdownload%2F521%2F547&usg=AOvVaw2jfKGEzI8QyUy7gAxxvPOtl.>>Arnaitytė R. 2015

5. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas. 2006. *Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl turizmo ir kultūros: dvi jėgos, skatinančios augimą*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2018 m. sausio 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://brigitaz.home.mruni.eu/wp-content/uploads/2009/02/kulturinis_turizmas_dokumentas.pdf>
6. Klaipėdos miesto kultūros paveldo apsaugos strategija 2016. . [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. gruodžio 6 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.klaipeda.lt/data/wfiles/file27772.pdf>>.
7. Lehtimäki M. (2009). *Kultūros paveldas ir turizmas*. Galimybės, poveikis, partnerystė ir valdymas. Vilnius. 152 p. ISBN 978-0-75056-3481. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017m. spalio 14 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.kpd.lt/uploads/Tai%20%C4%AFdomu/FORUMO%20KNYGA.pdf>.
8. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu 1995. . [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. spalio 14 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.heritage.lt/t_aktai/istatymai/nkpai.htm>
9. Lietuvos Respublikos valstybinės kultūros paveldo komisijos 2018-2020 metų strateginiu veiklos planas. [interaktyvus] . [žiūrėta 2018 m. sausio 23 d.]. Prieiga per internetą: https://vkpk.lt/wp-content/uploads/2017/10/2018-2020_strateginis_planas.pdf.
10. S. Wearing ir J. Neil. 1999. *Ecotourism. Impacts, Potentials and Possibilities*. Oxford. 163 psl. ISBN 07506- 4137- 1.
11. Šulskaitė Ž. 2008. . 2008. Kultūros paveldo statinių priežiūros turinys. 11-oji Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencija „Mokslas – Lietuvos ateitis“. [interaktyvus]. [žiūrėta 2018 m. sausio 23 d.]. Prieiga per internetą: http://leidykla.vgtu.lt/conferences/Statyba_2008/PDF/356-365_Sulskaitė.pdf.
12. Turizmo plėtros 2014-2020 metų programa. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. gruodžio 6 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5a333640af3511e39b958c81fb177d0b/hlTtevCMab>.
13. Turizmo potencialo įvertinimo, nustatant didžiausias turistinės traukos vietas ir jų panaudojimo prioritetus, studija. 2011.
14. Apanavičius R. 2011. Teritorijų administravimas ir teisė – mokojoji knyga. Kaunas. 160 p. ISBN 978-609-449-033-0.
15. Vaitekūnas S. Čepienė E. 2014. Lietuvos kaimų sistema: koncepcija, skaičius, dydis, tankumas, išsidėstymas, kitimas. *Tiltai*. Nr. 2, 53-74 p. ISSN 1392-3137.

ALKSNYNE ESTATE ADAPTATION FOR TOURISM NEEDS

Edgaras Vaškaitis, Giedrė Žubikaitė

Klaipėda University Faculty of Health Sciences Department of Recreation and Tourism
edgaras.vaskaitis@gmail.com; Zubikaiteg@gmail.com

SUMMARY

This article analyses the tourism application of the Alksnyne cultural heritage dwelling house situated on the curonian spit. The relevance of the research, the essential problem of the work, the objective, tasks, and object of the research, hypothesis and the research methods that were used are substantiated.

The first part of the article defines the concepts of the homestead, of cultural tourism, of cultural attraction objects, their associated types as well as classifications, which are important for identifying the object type. All of these are based on various documents, scientific publications. In an effort to determine what kind of usage potential a given object has, the heritage usage potential is analyzed in the theoretical part, and allows to determine which specific usage would be most appropriate.

The second part of the article presents the data obtained during qualitative research. The study used case analysis, object photo fixation and expert interviewing methods. While analyzing the research data, it was established that Alksnyne homestead is an important historical and architectural object, which is situated in a favorable and unique location, and is able to be used for various tourism needs.

It has been determined, that the object could be used as a tourism information center or its sub-unit, as well as satisfy housing needs by operating as a hotel, guest house, rest house, and catering facility – by recreating the old cafeteria; the object could also be used for expositions, education, by linking the object's history and its original purpose.

There is also a possibility for the Alnskyne dwelling house to become a multifunctional object, and offering several services at once, by connecting multiple usage opportunities. The article concludes that the Alksnyne cultural heritage dwelling is a potential tourism attraction object, which may in fact be used for tourism purposes, and is most suited for public usage.

Keywords: Alksnyne estate, adaptation, cultural heritage object, tourist attractions.